

Briselē, 5.3.2018.
COM(2018) 116 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

Komisijas vispārējais ziņojums par *REACH* darbību un dažu elementu pārskatīšanu

Secinājumi un darbības

{SWD(2018) 58 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

Komisijas vispārējais ziņojums par *REACH* darbību un dažu elementu pārskatīšanu

Secinājumi un darbības

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

ES Regula par ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (saukta par “*REACH*”)¹ stājās spēkā 2007. gadā.

REACH nosaka nozares dalībniekiem pienākumu vākt informāciju par ķīmisko drošību, izmantot šo informāciju, lai izstrādātu un piemērotu atbilstošus riska pārvaldības pasākumus, paziņot par šiem pasākumiem ķīmikāliju lietotājiem un, visbeidzot, dokumentēt iepriekš minēto reģistrācijas dokumentācijā, ko iesniedz Eiropas Ķīmikāliju aģentūrai (*ECHA*). *ECHA* vai dalībvalstis izvērtē, vai drošības informācija ir pietiekama, un, ja nav pietiekama, pieprasa papildu informāciju.

Ar *REACH* ir arī iedibinātas divas atsevišķas ES riska pārvaldības pieejas:

- a) *ierobežojumi* dod iespēju Eiropas Savienībai noteikt nosacījumus vielu ražošanai, laišanai tirgū vai izmantošanai;
- b) *licencēšanas* mērķis ir nodrošināt, ka vielas, kas rada ļoti lielas bažas (*SVHC*), tiek izmantotas droši, kā arī veicināt to aizstāšanu ar piemērotām alternatīvām.

Viens no sākotnējiem politikas virzītājspēkiem², kas sekmēja *REACH* izveidi, bija lēnā virzība pastāvošo ķīmikāliju³ ES riska novērtējumu pabeigšanā un riska mazināšanas stratēģiju īstenošanā. Turklāt tikai par 20 % minēto vielu bija publiski pieejama datu kopa, kuru varēja izmantot, lai veiktu riska novērtēšanai nepieciešamo minimālo skrīningu. Saskaņā ar principu “piesārņotājs maksā”⁴ *REACH* pārlika pierādīšanas pienākumu uz nozares dalībniekiem, padarot tos atbildīgus par ķīmikāliju drošību visā piegādes ķēdē. Papildus tam iestādēm būtu jāpievēršas tiem riskiem, kurus nozares dalībnieki pienācīgi nepārvalda vai nespēj pienācīgi pārvaldīt. Vēl viens sākotnējais *REACH* izveides virzītājspēks bija vides un cilvēka veselības aizsardzība, ko papildināja mērķi nodrošināt ķīmikāliju brīvu apriti Eiropas Savienībā, uzlabot ES rūpniecības konkurētspēju un inovāciju tajā, kā arī veicināt tādas testēšanas metodes, kurās neizmanto dzīvniekus. Normatīvā akta priekšlikumu izstrādāja pēc iepriekšēja izvērtējuma, kam sekoja ietekmes novērtējums, — procesā, kas līdzīgs Komisijas pašreizējās Labāka regulējuma⁵ pamatnostādņēs paredzētajam politikas ciklam.

¹ Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp. Labotā redakcija OV L 136, 29.5.2007., 3. lpp.

² ESAO, “*Preliminary analysis of policy drivers influencing decision making in chemicals management*”, *Series on Risk Management*, Nr. 28, 2015. Dokuments ENV/JM/MONO(2015)21. [6. papildinājums attiecas uz REACH.](#)

³ Eiropas Savienībā pirms 1981. gada tika tirgotas 100 106 vielas. Šīs vielas tagad sauc par esošajām vielām.

⁴ Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. panta 2. punkts.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation_lv.

REACH arī palīdz ES sasniegt Pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību 2020. gada mērķi⁶: *REACH* apkopoja un saskaņoja iepriekšējo desmitgažu laikā izveidoto ķīmikāliju jomas tiesību aktu kopumu, un rezultātā 40 dažādi tiesību akti tika aizstāti ar vienu vienīgu regulu.

Dalībvalstīm, *ECHA* un Komisijai ir regulāri jāziņo par regulas darbību⁷. Komisijai ir arī dažādos termiņos jāsaprot vairāki pārskati⁸. 2013. gadā Komisija iesniedza pirmo ziņojumu par *REACH* pirmajiem pieciem darbības gadiem, un tajā bija iekļauti daži pārskati⁹.

Šis dokuments ir otrais Komisijas ziņojums par *REACH* darbību. Izvērtējums tika veikts Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (*REFIT*) ietvaros saskaņā ar Komisijas Labāka regulējuma pamatnostādņem², un tam ir pievienots dienestu darba dokuments¹⁰. Šajā ziņojumā ir arī trīs pārskati: viens par polimēru iespējamo reģistrāciju¹¹ un divi par minimālajām informēšanas prasībām attiecībā uz maztonnāžas vielām (1–10 tonnas gadā)¹².

2. IZVĒRTĒJUMA KONSTATĒJUMI

2.1. *REACH* mērķu sasniegšana

Ir pagājuši aptuveni 10 gadi kopš *REACH* stāšanās spēkā, un tā pašlaik darbojas ar pilnu jaudu un gūst rezultātus, kas veicina tās mērķu sasniegšanu. Lai gan virzība uz mērķiem nav tik strauja, kā sākotnēji gaidīts, līdz ar gūto pieredzi tā ir pakāpeniski uzlabojusies.

REACH nodrošina datu ģenerēšanas un novērtēšanas visaptverošu sistēmu, kura paredzēta ķīmikālijām, ko ražo un izmanto Eiropas Savienībā, un kuras mērķis ir uzlabot cilvēka veselības un vides aizsardzību un ļaut ES ieņemt līderpozīciju ceļā uz 2020. gada mērķi, kas tika noteikts Pasaules samitā par ilgtspējīgu attīstību. *REACH* ir arī ietekmējusi tiesību aktus trešās valstīs (piem., Korejā un Ķīnā), lai arī joprojām pastāv ievērojamas atšķirības un ir iespējas vēl vairāk izmantot *REACH* potenciālu būt par globālu tiesību akta modeli ķīmikāliju jomā.

Galvenās tiešās izmaksas, kas līdz šim radušās saistībā ar *REACH*, ir saistītas ar reģistrāciju un informācijas paziņošanu visā piegādes ķēdē. Ir aplēsts, ka pirmajos divos reģistrācijas termiņos šīs izmaksas bija EUR 2,3–2,6 miljardi. Izmaksas bija lielākas, nekā paredzēts (EUR 1,7 miljardi), jo īpaši pirmajā reģistrācijas termiņā. Papildu izmaksas radīja izvērtēšana, licencēšana un ierobežojumi. Aplēstais potenciālo ieguvumu apjoms cilvēka veselības un vides jomā ir aptuveni EUR 100 miljardi 25–30 gados. Kopējās izmaksas šķiet pamatotas, ņemot vērā konstatētos rezultātus un ieguvumus, kas sāk materializēties.

Izvērtējumā ir konstatēti vairāki trūkumi un būtiskas problēmas, kas kavē *REACH* mērķu sasniegšanu¹³. Kopš 2013. gada ir ieviesti vai tiek izstrādāti vairāki *REACH* procesu efektivitātes uzlabojumi, taču ir noteiktas vēl citas uzlabošanas un vienkāršošanas iespējas, jo

---

⁶ Pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību mērķis: “Līdz 2020. gadam nodrošināt ķīmisko vielu un visu veidu atkritumu apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā visā to dzīves ciklā atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem līgumiem un ievērojami samazināt šādu vielu un atkritumu izlaišanu gaisā, ūdenī un augsnē, tādējādi līdz minimumam samazinot to nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību un apkārtējo vidi.”

⁷ Sk. *REACH* 117. pantu.

⁸ Sk. *REACH* 138. pantu.

⁹ COM(2013) 49 un SWD(2013) 25.

¹⁰ SWD(2018) 58.

¹¹ Sk. *REACH* 138. panta 2. punktu.

¹² Sk. *REACH* 138. panta 1. un 3. punktu.

¹³ Sīkāku informāciju skatīt SWD(2018) 58.

īpaši attiecībā uz paplašinātajām drošības datu lapām, izvērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu. Vissteidzamāk risināmie problēmjautājumi ir šādi:

- reģistrācijas dokumentācijas neatbilstība,
- licencēšanas procesa vienkāršošana,
- ES un trešo valstu uzņēmumu konkurences apstākļu vienlīdzības panākšana ar iedarbīgiem ierobežojumiem un ieviešanu,
- *REACH* un pārējo ES tiesību aktu mijiedarbības precizēšana, jo īpaši darba aizsardzības un atkritumu jomā.

2.2. Nozares atbildība

Ražotāji un importētāji reaģēja uz pastāvošo¹⁴ vielu reģistrācijas pienākumiem, aizpildot savu reģistrācijas dokumentāciju laikus, neradot būtiskus darbības traucējumus tirgū. Taču uzņēmumiem trūkst stimula atjaunināt savu reģistrācijas dokumentāciju, un vēl ir jāveic darbs, lai novērstu būtiskus datu iztrūkumus vai neatbilstīgus testēšanas pielāgojumus. Pasākumi, kas palīdz MVU izpildīt reģistrācijas pienākumus, ir rezultatīvi, lai arī varētu darīt vēl vairāk.

Uzskatāms, ka reģistrētāji nepietiekami labi izpilda informācijas prasības. Tam ir divi galvenie cēloņi: i) juridiskās prasības, kas liek izvairīties no testēšanas ar dzīvniekiem, var mudināt reģistrētājus testēšanas ar dzīvniekiem vietā izmantot alternatīvas metodes, pat ja tas nav pamatoti; ii) reģistrētāji un iestādes bīstamību novērtē atšķirīgi. Turklāt būtu papildus jāuzlabo pašreizējā pieeja vērtēšanai, tostarp *ECHA* lēmumpieņemšanas procedūras.

Pa piegādes ķēdi tiek nodots aizvien vairāk informācijas, taču tās nodošanu vajadzētu padarīt efektīvāku (piem., jāsamazina drošības datu lapu izveides un piegādes izmaksas), jo īpaši attiecībā uz MVU. Ir nepieciešams uzlabot arī uzņēmumu spēju izstrādāt specifiskus iedarbības scenārijus, jo īpaši maisījumiem, un palīdzēt izpildīt pienākumu paziņot par izstrādājumos esošajām vielām, kas rada ļoti lielas bažas.

REACH izmantotā pieeja informācijas prasībām ir atkarīga no tonnāžas, proti, jo lielāka tonnāža, jo plašāka testēšana. Ir pierādījies, ka šīs pieejas izmantošana tirgū jau pastāvošām vielām ir samērīga. Taču pierādījumi liecina, ka varētu būt pamatoti sīkāk novērtēt, vai var finansiālā ziņā atļauties izpildīt reģistrācijas prasības maztonnāžas vielām un reģistrēt noteiktus polimērus¹⁵.

Tas, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem (t. i., pirms *REACH* spēkā esošajiem) tiesību aktiem pašlaik tiek piemērots plašāks izņēmums pētniecības un izstrādes darbībām un mazākas informācijas prasības jaunām vielām, kuru daudzums nepārsniedz 10 tonnas gadā, ir stimulējis jaunu vielu veidošanu.

REACH dod iespēju iedzīvotājiem jautāt uzņēmumiem, vai to piegādātie izstrādājumi satur *SVHC*, taču šis noteikums ir ticis izmantots maz. Gadījumos, kad tas ticis izmantots, uzņēmumiem ir bijis grūti to īstenot.

Licencēšana ir panākusi savu mērķi nodrošināt atbilstošu kontroli un veicināt aizstāšanu gadījumos, kad pastāv ekonomiski un tehniski īstenojamas alternatīvas. Īstenošanai vajadzētu

¹⁴ Pastāvošās vielas ir *REACH* 3. panta 20. punktā minētās “esošās” vielas.

¹⁵ Sīkāku informāciju skatīt SWD(2018) 58.

būt vēl efektīvākai, un tās mērķim vajadzētu būt vēl vairāk samazināt administratīvo slogu un darījumdarbības nenoteiktību uzņēmumiem, kas piesakās licencēšanai, jo īpaši MVU.

Licencēšanas prasības, iespējams, mazina ES uzņēmumu konkurētspēju, jo Eiropas Savienībā importētie izstrādājumi ir atbrīvoti no licencēšanas pienākumiem. Labāka darbību koordinācija un sinhronizācija licencēšanas un ierobežošanas realizēšanā varētu papildus uzlabot īstenošanu.

2.3. Dalībvalstu un Komisijas rīcība

Dalībvalstis ir izmantojušas tiesības ierosināt izvērtēšanas, licencēšanas un ierobežošanas pasākumus, taču to darbības ierobežo resursu nepietiekamība. Tā rezultātā samazinās novērtēto un reglamentēto vielu skaits un palēninās viss process. Dalībvalstīm būtu jānodrošina iedarbīgāka un saskaņotāka *REACH* ieviešana, savukārt Ātrās ziņošanas sistēma (*RAPEX*) nodrošina patēriņa produktu drošību. Lai gan *ECHA* forumā¹⁶ īstenoto kopīgo centienu rezultātā ir panākti uzlabojumi, būtu jāpastiprina valstu īstenotās ieviešanas darbības, tostarp importēto preču kontroles.

Saskaņā ar *SVHC* ceļvedi¹⁷ veiktais darbs norisinās labāk, nekā cerēts. Tagad ir novērtēts vairums vielu, kuras apstiprinātas kā *SVHC*, piemēram, tās, kuras ir noturīgas, bioakumulatīvas un toksiskas (*PBT*) un kancerogēnas, mutagēnas un reproduktīvajai sistēmai toksiskas (*CMR*). Ja tiks novērstas nepilnības reģistrētajos datos un uzlabota vielu izvērtēšana, varēs atklāt jaunas *SVHC*, bet šo procesu varētu paātrināt arī, novērtējot līdzīgu vielu grupas.

Ierobežošanas procedūra kopumā darbojas, lai gan ir nepieciešams papildus uzlabot efektivitāti, kā ierosināts turpmāk aprakstītajās darbībās.

Komisija, analizējot *REACH* saskaņotību ar citiem ES tiesību aktiem, pievērta uzmanību dažiem būtiskiem elementiem¹⁸ *REACH* mijiedarbībā ar direktīvu par bīstamu vielu ierobežošanu (*RoHS*)¹⁹ un regulu par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (*NOP*)²⁰. *REACH* un darba aizsardzības tiesību aktu mijiedarbībā ir vajadzīgi sistēmiski risinājumi, lai novērstu būtiskākos pārklāšanās un nesakrītību gadījumus.

Vajadzību pēc informācijas par nanomateriāliem pašlaik cenšas risināt ar ierosinātajiem *REACH* pielikumu grozījumiem. Turklāt Komisija ar tādām iniciatīvām kā Eiropas Cilvēka biomonitoringa iniciatīva²¹ un Ķīmikāliju uzraudzības informācijas platforma²² atbalsta pētniecisko darbu alternatīvu metožu izstrādes jomā²³ un veicina cilvēka biomonitoringa izmantošanu ķīmiskā riska novērtēšanā un pārvaldībā.

¹⁶ Ieviešanas informācijas apmaiņas forums.

¹⁷ [Ceļvedis attiecībā uz īpaši bīstamām vielām](#), 2013. gada februāris.

¹⁸ http://ec.europa.eu/growth/sectors/chemicals/reach/special-cases_en.

¹⁹ Direktīva 2011/65/ES par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās.

²⁰ Regula (EK) Nr. 850/2004 par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem, ar ko īsteno Stokholmas konvencijā noteiktos Savienības pienākumus.

²¹ *HBM4EU*.

²² *IPCHEM*.

²³ Sīkāku informāciju skatīt SWD(2018) 58, konkrēti 4. pielikumā.

2.4. ECHA

ECHA ir sniegusi ieguldījumu *REACH* īstenošanā un tagad ir ieguvusi ievērojamu kompetenci ķīmikāliju pārvaldībā. *ECHA* ir izveidojusi lietotājiem draudzīgu tīmekļa vietni, kurā ieinteresētās personas var viegli piekļūt pasaules lielākajai ķīmikāliju datubāzei. *ECHA* ir arī iedibinājusi zinātnisku sadarbību ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (*EFSA*) un Eiropas Zāļu aģentūru (*EMA*), kā arī ar trešo valstu aģentūrām, un šī sadarbība būtu papildus jāstiprina, lai nodrošinātu saskaņotību un ieguvumus no sinerģijas.

Ap 2020. gadu *ECHA* ienākumi no maksājumiem būs ievērojami mazāki²⁴, un Komisijai vajadzēs novērtēt, kā saglabāt *ECHA* kompetenci un neatkarību, tostarp rūpīgi pārbaudīt komiteju darba metodes un mazināt interešu konfliktus.

2.5. Vienkāršošanas un sloga samazināšanas potenciāls

Kopumā, ņemot vērā vajadzības un noteiktos mērķus, *REACH* izvērtējumā netika konstatētas nevajadzīgas juridiskās prasības un pienākumi. Pastāv iespēja vienkāršot veidu, kā šīs prasības tiek īstenotas, un samazināt ar to saistīto slogu, jo īpaši iespējas precizēt, kā atbildīgajām personām ir jāizpilda šīs prasības. Taču vienkāršošanas rezultātā nevajadzētu pazemināties cilvēka veselības un vides aizsardzības līmenim.

Dažas vienkāršošanas iespējas ir konstatētas vairākās jomās — attiecībā uz informācijas prasībām, paplašinātajām drošības datu lapām, licencēšanas pieteikšanas procesu un prasībām par izstrādājumos esošām vielām. Nākamajā nodaļā ir izklāstītas atbilstošās darbības.

3. DARBĪBAS

3.1. Informētība par ķīmikālijām un to pārvaldība visā piegādes ķēdē

Informācijas trūkums par pastāvošajām ķīmikālijām bija viens no diviem galvenajiem politiskajiem dzinējspēkiem, kas noveda pie *REACH* izstrādes. Kopš *REACH* stāšanās spēkā ir pieejams vairāk informācijas par ķīmikāliju īpašībām un izmantojumu (piem., līdz 2017. gada decembrim *ECHA* bija saņēmusi 65 000 dokumentācijas komplektus par aptuveni 17 000 unikālām reģistrētajām vielām), un šī informācija tiek izmantota ķīmisko risku novērtēšanā un pārvaldībā. Neraugoties uz šo pozitīvo tendenci, **reģistrācijas** dokumentācijā trūkst atbilstīgas informācijas, un tas kavē citu *REACH* procesu darbību un palēnina *REACH* mērķu sasniegšanu cilvēka veselības un vides jomā.

Ir nepieciešams uzlabot *ECHA*, tās komiteju, dalībvalstu un Komisijas īstenoto **izvērtēšanas** procedūru efektivitāti un lietderību. Tas dos uzņēmumiem spēcīgāku stimulu atjaunināt savu reģistrācijas dokumentāciju un padarīt to atbilstīgu, kā to pieprasa *REACH*.

1. darbība: *mudināt atjaunināt reģistrācijas dokumentāciju*

Komisija sadarbībā ar *ECHA*, dalībvalstīm un nozares dalībniekiem konstatēs, kāpēc reģistrētāji neatjaunina savu dokumentāciju, un līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim pēc nepieciešamības iesniegs uzlabojumu priekšlikumus.

2. darbība: *uzlabot izvērtēšanas procedūras*

ECHA līdz 2019. gadam ir būtiski jāuzlabo izvērtēšanas procedūru efektivitāte:

²⁴ Pēc pēdējā reģistrācijas termiņa — 2018. gada.

- 1) nosakot galvenos reģistrācijas dokumentācijas neatbilstības iemeslus un izstrādājot korekcijas pasākumus;
- 2) attiecīgā gadījumā piemērojot dažādās izvērtēšanas procedūras vienlaikus;
- 3) kad vien iespējams, sistemātiski izmantojot grupēšanas pieeju²⁵;
- 4) izvērtēšanas pasākumos uzlabojot darba dalīšanu ar dalībvalstīm;
- 5) uzlabojot lēmumpieņemšanas procedūras.

Ar *REACH* tika paplašinātas pastāvošās drošības datu lapas, tām pievienojot tā sauktos iedarbības scenārijus. Tā rezultātā ir uzlabojusies **komunikācija** un pārredzamība piegādes ķēdē. Taču daudz uzņēmumu, jo īpaši MVU, tās uzskata par pārāk tehniskām un apgrūtinātām. Turklāt iedarbības scenāriju sliktā kvalitāte ir šķērslis drošības informācijas sniegšanai par maisījumiem.

3. darbība: *uzlabot paplašināto drošības datu lapu izmantojamību un kvalitāti*

- 1) Komisija mudina vairāk rūpniecības nozaru izstrādāt un izmantot saskaņotos formātus²⁶ un IT rīkus, kas sniegtu vairāk uz lietotājiem orientētu informāciju un vienkāršotu paplašināto drošības datu lapu sagatavošanu un izmantošanu, kā arī atvieglotu to elektronisko izplatīšanu.
- 2) Komisija apsvērs iespēju iekļaut drošības datu lapās minimālās prasības vielu un maisījumu iedarbības scenārijiem un lūgs *ECHA* izstrādāt metodiku maisījumu drošības datu lapām.

Vajadzība labāk izsekot ķīmikālijas, kas rada bažas, materiālos un produktos, lai atvieglotu pārstrādi un uzlabotu otrreizējo izejvielu izmantošanu, ir iztirzāta paziņojumā par ķīmisko produktu atkritumiem²⁷, kas ir viens no Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku nodevumiem. Šāda izsekošana varētu arī mazināt piegādes ķēdes dalībnieku pašreizējās grūtības izpildīt prasības attiecībā uz izstrādājumos esošajām *SVHC*²⁸.

4. darbība: *piegādes ķēdē izsekot vielas, kas rada bažas*

Kā norādīts paziņojumā par ķīmisko produktu atkritumiem, Komisija ievāks pierādījumus un novērtēs, kādas ir iespējas novērst problēmas, kuras saistītas ar vielām, kas rada bažas. Novērtējumā cita starpā tiks apsvērts, vai un kā izsekošanas sistēma varētu veicināt uz izstrādājumos esošajām *SVHC* attiecināmo informācijas prasību izpildāmības uzlabošanu.

3.2. Uzlabota riska pārvaldība

Lēnā virzība pastāvošo vielu riska novērtēšanā un riska pārvaldības īstenošanā bija vēl viens būtisks virzītājspēks, kas noveda pie *REACH* izstrādes. Reģistrācijas un licencēšanas prasību rezultātā uzņēmumos ir ieviesti uzlaboti riska pārvaldības pasākumi. Joprojām ir nepieciešams uzlabot ierobežošanas un licencēšanas procesu īstenošanas efektivitāti un lēmumpieņemšanas ātrumu.

SVHC ceļveža īstenošana un iespējamu regulatīvo pasākumu agrīna novērtēšana brīvprātīgā regulatīvās pārvaldības iespēju novērtējumā (*RMOA*) izrādās iedarbīgs līdzeklis, ar kuru

²⁵ Nevis atsevišķu vielu novērtēšana, bet gan vielu ar līdzīgām īpašībām grupu novērtēšana.

²⁶ Piemēram, Iedarbības scenāriju apmaiņas tīkla (*ENES*) izstrādātos.

²⁷ Iespējas novērst ķīmisko vielu, produktu un atkritumu jomas tiesību aktu saskarē konstatētās problēmas, COM(2018) 32 *final* un SWD(2018) 20 *final*.

²⁸ *REACH* 7. un 33. pants.

nodrošināt, ka līdz 2020. gadam tiek apzinātas visas zināmās attiecīgās SVHC, kā arī iespējamie regulatīvie pasākumi. SVHC apzināšanā uzmanība tiek pārvirzīta uz tādām vielām, kas jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, lai konstatētu, vai tās atbilst nosacījumam par tādām pašām bažām²⁹. Komisija kopā ar ECHA un dalībvalstīm nodrošinās, ka tiek izstrādāti un konsekventi piemēroti šādas apzināšanas kritēriji.

Turklāt licencēšanas process tiek uzlūkots par dzinējspēku, kas efektīvi veicina SVHC aizstāšanu visā piegādes ķēdē, lai gan ir vēl vairāk jācenšas veicināt SVHC aizstāšanu, jo īpaši MVU vidū.

5. darbība: *veicināt SVHC aizstāšanu*

Komisija, ECHA un dalībvalstis pastiprinās atbalsta pasākumus, lai atvieglotu SVHC aizstāšanu. Šādi pasākumi var ietvert spēju veidošanas un sadarbības tīklu veicināšanu, kā arī investīciju sekmēšanu pētniecībā un izstrādē (ES, dalībvalstu resursi) ilgtspējīgu ķīmikāliju un tehnoloģisko inovāciju jomā.

Kopš ir sākusi darboties **licencēšana**, ir radušās vairākas praktiskas problēmas un bažas, kuras vajadzētu novērst. Būtu jāturpina pašreizējie centieni vienkāršot licencēšanas procesu, lai precizētu prasības un lai pieteikuma iesniedzējiem šis process būtu vieglāk īstenojams un paredzamāks.

Veicot RMOA, ir vajadzīgi pierādījumi, lai apjaustu, cik viegli iespējamajos regulatīvos pasākumos (licencēšanu vai ierobežošanu) ir īstenot praksē, un balstītu lēmumpieņemšanas procesu uz šo informāciju. Šie pierādījumi ietver pieejamo sociālekonomisko informāciju, piemēram, par zināmajiem lietojumiem, piegādes ķēdēs iesaistīto dalībnieku skaitu un lielumu, kā arī pieejamo informāciju par iespējamo drošāko alternatīvo vielu vai tehnoloģiju tehnisko un ekonomisko izmantojamību.

6. darbība: *vienkāršot, lai licencēšanas process kļūtu vieglāk īstenojams*

Komisija turpinās atvieglot licencēšanas pieteikšanas procesa īstenojamību operatoriem, tostarp MVU:

- 1) vienkāršojot pieteikumus atļaujai turpināt izmantot SVHC vēsturiskās rezerves daļās³⁰ un sīkāk apdomājot situāciju attiecībā uz pieteikumiem par mazu apjomu 2018. gadā;
- 2) rūpīgi uzraugot un novēršot grūtības, kas saistītas ar licencēšanas pieteikumiem, kuri attiecas uz vairākiem operatoriem;
- 3) samazinot kopīgu licencēšanas pieteikumu iesniedzēju maksājumus, tai pašā laikā līdzsvarojot maksājumu apmēru pa lietojumiem, lai labāk atspoguļotu ECHA komiteju darba slodzi 2018. gadā.

7. darbība: *agrīni iegūt sociālekonomisko informāciju, kas nepieciešama iespējamiem regulatīviem pasākumiem*

ECHA sadarbībā ar Komisiju un dalībvalstīm apsvērs iespējas papildināt un izmantot pieejamo sociālekonomisko informāciju, kas jāņem vērā RMOA posmā.

²⁹ Saskaņā ar REACH 57. panta f) punktu.

³⁰ SVHC izmantošana tādu vēsturisku rezerves daļu ražošanai, kuras nepieciešamas, lai saremontētu izstrādājumus, ko vairs neražo pēc rieta datuma (piem., gaisa kuģus un mehāniskos transportlīdzekļus).

Jaunu **ierobežojumu** skaits līdz šim nav atbildis sākotnējām gaidām. Lai gan pēc 2013. gada *REACH* pārskatīšanas ierosināto darbību rezultātā šis process ir uzlabojies, ir iespējas panākt turpmākus uzlabojumus, jo īpaši attiecībā uz atbilstošu ierobežošanas kandidātu noteikšanu un dalībvalstu iesaistes palielināšanu.

8. darbība: *uzlabot ierobežošanas procedūru*

1) *ECHA* ir jāprecizē, kāda informācija tai ir nepieciešama no sabiedriskajām apspriešanām, tostarp kāds informācijas minimums nozares dalībniekiem ir jāiesniedz, kad tie pieprasa atkāpes (ar laika ierobežojumu vai bez tā) no ierobežojumiem.

2) *ECHA* savos regulārajos skrīninga pasākumos, aplūkojot arī tādas vielas, uz kurām attiecas tikai valsts tiesību akti, ir jāapzina attiecīgi gadījumi, kuros jāpiemēro ierobežojumi.

3) Komisija turpinās centienus noteikt piemērotus gadījumus, kuros *CMR* vielas jāierobežo patēriņa izstrādājumos, īstenojot vienkāršotu procedūru saskaņā ar 68. panta 2. punktu.

9. darbība: *vēl vairāk palielināt dalībvalstu iesaisti ierobežošanas procedūrā*

Komisija un *ECHA* sadarbosies ar dalībvalstīm, lai vēl vairāk vienkāršotu prasības, kas attiecas uz ierobežošanas dokumentācijas iesniegšanu, un lai palielinātu dalībvalstu spējas izstrādāt dokumentāciju jauniem ierobežojumiem un sniegtu konstruktīvus risinājumus, piemēram, mudinātu dalībvalstis sagatavot kopīgu dokumentāciju kopā ar citām dalībvalstīm un/vai sadarbībā ar *ECHA*.

10. darbība: *noteikt satvaru piesardzības principa³¹ piemērošanai*

ECHA Riska novērtēšanas komitejai un Sociālekonomiskās novērtēšanas komitejai būtu jānodrošina, lai to atzinumos attiecīgā gadījumā būtu norādīts, ka pēc zinātniskajiem datiem nav bijis iespējams pilnīgi izvērtēt risku. Tajos būtu jānorāda, kāda informācija ir nepieciešama, lai novērstu neskaidrības, un šādas informācijas ieguves termiņš, kā arī būtu jāsniedz bezdarbības iespējamo seku novērtējums, lai Komisija varētu apsvērt, vai ir pamatoti rīkoties, balstoties uz piesardzības principu, kas ir paredzēts *REACH* juridiskajā tekstā.

Mijiedarbība starp **licencēšanu un ierobežošanu** ir paredzēta *REACH*. Tā paredz, ka attiecībā uz licencējamām vielām *ECHA* pēc rieta datuma būtu jāapsver, vai šo vielu izmantošana izstrādājumos nerada nepietiekami kontrolētu risku cilvēka veselībai vai videi, un šāda riska gadījumā būtu jāsāk ierobežošanas procedūra. Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus ekonomikas dalībniekiem Eiropas Savienībā un ārpus tās, novērtējums par nepieciešamību ierobežot importētos izstrādājumus, kas satur vielas, uz kurām attiecas licencēšana³², ir jāveic ātrāk. Būtu jāizpēta, vai un kā piemērot licencēšanas procedūru neierobežotajiem *SVHC* lietojumiem, lai efektīvāk un paredzamāk panāktu salīdzināmu riska pārvaldību un aizstāšanu.

11. darbība: *mijiedarbība starp licencēšanu un ierobežošanu*

1) *ECHA* ir sistemātiski jāapsver iespēja jau pirms rieta datuma sagatavot 69. panta 2. punktā minēto ierobežošanas dokumentāciju katrai vielai, uz ko attiecas licencēšana un ko satur izstrādājumi.

2) Komisija, *ECHA* un dalībvalstis novērtēs mijiedarbību starp ierobežošanu un licencēšanu, lai ar riska pārvaldību un aizstāšanu efektīvāk panāktu salīdzināmu riska samazinājumu.

³¹ COM(2000) 1 par piesardzības principu.

³² Saskaņā ar *REACH* 69. panta 2. punktu.

3.3. Saskaņotība, ieviešana un MVU

Ir nepieciešams veikt papildu pasākumus, lai precizētu **mijiedarbību** starp *REACH* un citiem ES tiesību aktiem; konkrētāk, būtu jāturpina darbs saistībā ar *REACH* mijiedarbību ar darba aizsardzības tiesību aktiem un atkritumu jomas tiesību aktiem³³.

12. darbība: *REACH mijiedarbība ar darba aizsardzības tiesību aktiem*

Komisija ierosinās šādus konkrētus soļus, lai novērstu pārklāšanos un precizētu mijiedarbību starp *REACH* un darba aizsardzības tiesību aktiem:

- 1) kā izmantot *REACH* rīkus (piem., iedarbības scenārijus, drošības datu lapas), lai uzlabotu darba aizsardzības tiesību aktu iedarbīgumu;
- 2) uzlabot to valsts iestāžu koordināciju, kas ir atbildīgas par *REACH* un darba aizsardzības tiesību aktu ieviešanu;
- 3) līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim saskaņot metodikas, ko izmanto, lai noteiktu ķīmikāliju iedarbības drošos līmeņus darbavietā;
- 4) palielināt *ECHA* Riska novērtēšanas komitejas (*RAC*) nozīmi, iesaistot arī sociālos partnerus, lai sniegtu zinātniskus atzinumus saskaņā ar darba aizsardzības tiesību aktiem, tai pašā laikā neskarot Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevējas komitejas lomu.

Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, sasniegtu *REACH* mērķus un nodrošinātu saskaņotību ar darbībām, kas paredzētas vidiskās atbilstības un pārvaldības uzlabošanai³⁴, ir nepieciešams efektīvāk **panākt, lai** visi dalībnieki, tostarp reģistrētāji, pakārtotie lietotāji un jo īpaši importētāji, **izpildītu** savus pienākumus. Konsekventa ziņošana par dalībvalstu īstenotajām ieviešanas darbībām dos iespēju labāk novērtēt šo svarīgo *REACH* aspektu.

13. darbība: *uzlabot ieviešanu*

- 1) Komisija līdz 2019. gada pirmajam ceturksnim apsvērs attiecīgajam likumdošanas instrumentam atbilstošus turpmākus pasākumus (piemēram, ieteikumus, vadlīnijas, apmācību un izmēģinājuma projektus), lai precizētu un palielinātu *REACH* ieviešanas iestāžu nozīmi, kā arī muitas dienestu nozīmi *REACH* ieviešanā.
- 2) *ECHA* forumam un dalībvalstīm ir jānosaka salīdzināmi ieviešanas parametri. Pamatojoties uz šiem parametriem, dalībvalstīm būtu ik gadu jāziņo *ECHA*, lai varētu uzraudzīt dalībvalstu īstenotos ieviešanas pasākumus.

REACH ietekmē **MVU** vairāk nekā lielus uzņēmumus, jo **MVU** ir ierobežoti finanšu resursi un cilvēkresursi, un tas jo īpaši attiecas uz 2018. gada reģistrācijas termiņu, kad dokumentu iesniegšanā, sagaidāms, iesaistīsies daudz vairāk **MVU** nekā iepriekšējos reģistrācijas termiņos, un uz problēmām, ar ko saskaras pakārtotie lietotāji.

14. darbība: *palīdzēt MVU ievērot prasības*

ECHA un dalībvalstīm, izmantojot ieguldījumu, ko ar savām brīvprātīgajām darbībām sniedz nozares organizācijas, ir jāpastiprina centieni izstrādāt īpaši pielāgotus norādījumus un atbalsta instrumentus, kas vērsti uz **MVU** vajadzībām. Šo instrumentu klāstā var būt paraugprakses

³³ Uz šā jautājuma risināšanu ir vērsta iepriekš minētā 4. darbība.

³⁴ COM(2018) 10, "ES rīcība vidiskās atbilstības un pārvaldības uzlabošanai".

apkopojums, izveidoti konkrētai nozarei paredzēti risinājumi un valstu valodās publicēti dokumenti.

3.4. Maksājumi Eiropas Ķimikāliju aģentūrai un ECHA nākotne

Lai visu REACH procesu īstenošana noritētu labi un būtu efektīva, ir vajadzīga ilgtermiņa finanšu un resursu stabilitāte, kas ļautu saglabāt un efektīvi iegūt nepieciešamo kompetenci, vienlaikus ņemot vērā budžeta ierobežojumus. Ir nepieciešams apsvērt ECHA finansējumu pēc 2020. gada un pastiprināt dalībvalstu iesaisti ECHA darbā. 2007.–2020. gada periodā ECHA finansējumu veido maksājumi (70 %) un līdzsvara subsīdija (30 %). Sagaidāms, ka pēc 2020. gada ienākumi no maksājumiem (jo īpaši no reģistrācijas maksas) krasi samazināsies. Tāpēc ir nepieciešams pārvērtēt ECHA finansēšanas ilgtspēju.

Sagaidāms, ka nākamajos gados ECHA kļūs par Eiropas un pasaules references centru ķimikāliju ilgtspējīgas pārvaldības jomā, kurš spēs palīdzēt īstenot vēl citus ES tiesību aktus, ja Komisija iesniegs to priekšlikumus.

15. darbība: maksājumi Eiropas Ķimikāliju aģentūrai un ECHA nākotne

1) Komisija, ņemot vērā to, ka budžeta ierobežojumi pastāvēs arī daudzgadu finanšu shēmā laikposmam pēc 2020. gada, izpētīs veidus, kā garantēt ECHA misijas izpildi un neatkarību, un, ņemot vērā gaidāmo no maksājumiem gūto ienākumu samazinājumu, novērtēs visus iespējamās finansēšanas variantus, tostarp iespējas ierobežot izdevumus.

2) ECHA tiek aicināta līdz 2019. gadam:

i) pēc esošo vielu reģistrācijas procesa beigām pārcelt darbiniekus uz citām darba jomām, lai uzlabotu zinātnisko un tehnisko ekspertīzi, kas saistīta ar ķimikāliju drošību, kā arī mainīgajām to novērtēšanas metodikām;

ii) turpināt apzināt efektivitātes uzlabojumus un ierosināt mērķvērtības.

3) Komisija, ņemot vērā iepriekš minētos ierobežojumus, rūpīgi apsvērs, vai uzdot ECHA papildu uzdevumus un piešķirt ECHA ar tiem saistītos resursus.

3.5. Vajadzība pēc papildu novērtējuma

Pārskatos, kas saistīti ar maztonnāžas vielu un polimēru reģistrācijas prasībām (138. pants), tika norādīts uz vajadzību novērtēt, vai iesaistītie uzņēmumi var finansiālā ziņā atļauties izpildīt papildu reģistrācijas prasības, jo īpaši ņemot vērā to MVU skaitu, kurus varētu skart šīs prasības.

16. darbība: pārskatīt maztonnāžas vielu un polimēru reģistrācijas prasības³⁵

Komisija sīkāk izskatīs informāciju, kas nepieciešama, lai novērtētu, vai var finansiālā ziņā atļauties izpildīt maztonnāžas vielām piemērojamās papildu informācijas prasības, vai lai apzinātu attiecīgus polimērus, kuri varētu būt jāreģistrē.

Komisija turpinās uzraudzīt, kā 2018. gada reģistrācijas pienākums ietekmē MVU, ņemot vērā kopējās radušās izmaksas, ķīmisko vielu pieejamību un iespējamās strukturālās pārmaiņas ES tirgū.

Komisija izpētīs dažādas iespējas, kā varētu iegūt trūkstošos datus un uzlabot datu kvalitāti, pamatīgumu un pārredzamību REACH kontekstā. Tā ir daļa no plašākām diskusijām par ES

³⁵ Pārskatīšana saskaņā ar REACH 138. panta 1.–3. punktu.

pieeju, kas attiecas uz datu pārredzamību, kvalitāti un neatkarību^{36,37} un uz kā ir balstīti riska novērtējumi un riska pārvaldības lēmumi.

Attiecībā uz *CMR* vielām, kurām nav noteikti droši iedarbības līmeņi, ES nav vienprātības par to, kādu riska līmeni varētu uzskatīt par pieņemamu. Turklāt *REACH* noteikumi par attiecīgu riska pārvaldības pasākumu noteikšanu šādām vielām neietver pieņemama riska jēdzienu. Tāpēc tiks turpināta viedokļu formulēšana par to, kas ir pieņemami riska līmeņi un vai tiem var būt kāda nozīme attiecīgajos *REACH* procesos.

4. SECINĀJUMI

REACH izvērtējumā kopumā secināts, ka *REACH* kļiedē mūsdienu iedzīvotāju bažas par ķīmikāliju drošību³⁸.

REACH ir iedarbīga, taču ir konstatētas turpmākas uzlabošanas, vienkāršošanas un sloga mazināšanas iespējas, kuras var izmantot, īstenojot šeit izklāstītās darbības. Šīs darbības būtu jāīsteno saskaņā ar atjaunoto ES rūpniecības politikas stratēģiju³⁹, Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku⁴⁰ un 7. vides rīcības programmu⁴¹.

Ir konstatēts, ka *REACH* kopumā saskan ar citiem ES tiesību aktiem ķīmikāliju jomā un sniedz cerēto ieguldījumu ceļā uz starptautiskajiem mērķiem.

Īstenošana joprojām turpinās visās jomās, un līdz 2018. gada jūnijam vēl jāsasniedz daži būtiski starpposma mērķi, piemēram, jānoslēdz pēdējais reģistrācijas termiņš. Liela daļa no *REACH* izmaksām jau ir radušās, un ieguvumi sāk materializēties.

REACH izvērtējumā ir secināts, ka juridiskās prasības un pienākumi ir ļoti atbilstoši noteikto vajadzību apmierināšanai un mērķu sasniegšanai. Lai arī šajā paziņojumā ir noteiktas vairākas darbības, kas pilnveidotu *REACH*, pašlaik nav vajadzības mainīt tās ieviešanas noteikumus.

---

³⁶ C(2017) 8414 *final*, paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu par glifosātu.

³⁷ Ceļvedis par ES riska novērtēšanas modeļa pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites jomā.

³⁸ [Eiropabarometra aptauja par ķīmikāliju drošību](#).